

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ КЛІНІЧНОГО АУДИТУ

Сміянов В.А., Сміянова О.І.

СумДУ, кафедра гігієни та екології, соціальної медицини та організації охорони здоров'я

В Україні термін «клінічний аудит» (КА) з'явився в наукових працях та деяких нормативних документах зовсім недавно. Перше визначення клінічного аудиту, його етапів та цілей було надано в наказі МОЗ України від 19.02.09 р. № 102/18 «Про затвердження Уніфікованої методики з розробки клінічних настанов, медичних стандартів, уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги, локальних протоколів медичної допомоги (клінічних маршрутів пацієнтів) на засадах доказової медицини».

В проєкті «Основи законодавства про охорону здоров'я» в статті 149 зазначається, що «Контроль за дотриманням стандартів медичної допомоги, протоколів медичної допомоги організовується з метою покращення якості медичної допомоги. Здійснення контролю відбувається шляхом організаційного та клінічного аудиту з визначенням індикаторів якості медичної допомоги та інших показників діяльності закладів охорони здоров'я, а також опитування споживачів медичних послуг».

Метою роботи є розробка та наукове обґрунтування методології впровадження клінічного аудиту на основі стандартизації медичної допомоги в закладах охорони здоров'я.

Матеріали та методи дослідження. Вітчизняні та закордонні публікації по проблемі впровадження клінічного аудиту, державні нормативні акти в Україні, закордонні нормативні акти, власні дослідження.

Результати та їх обговорення. В поняття клінічного аудиту закладена ідея спрямованості процесу на постійне підвищення якості клінічної практики на основі результатів аудиту. Етап підготовки до КА є найбільш відповідальним етапом для успіху впровадження, проведення та розвитку КА в системі управління ЯМД. Правильно організований процес підготовки КА є ключовим для успіху проєкту. Важливим компонентом завдань на підготовчому етапі КА є створення необхідних структур (моно-або мультидисциплінарних команд), навчання персоналу та залучення у цей процес споживачів. Навчання медичних працівників повинне проводитися постійно у формі лекцій, презентацій, круглих столів, дискусій, організацій тренінгів, які б допомагали працівникам придбати необхідні навички для проведення аудиту. КА, як правило концентрує свою увагу на якомусь аспекті процесу надання медичної допомоги. При цьому перевага надається більш вузькій темі. Оскільки ресурси системи охорони здоров'я обмежені, важливо визначити теми, які є пріоритетними та потребують особливої уваги для певної території або лікарняного закладу. Після обрання теми КА, потрібно визначити мету та адекватні методи аудиту. Всі наступні етапи проводяться за схемою циклічного процесу, який включає в себе: вибір методології та індикаторів, збір інформації, аналіз інформації, надання рекомендацій, впровадження змін, моніторинг та оцінка змін. Для впровадження в Україні сучасної системи управління ЯМД на основі стандартизації та клінічного аудиту потрібно провести структурні та організаційні зміни в системі охорони здоров'я на державному рівні. Потрібно створити умови, щоб в покращенні ЯМД були зацікавлені керівники медичних закладів, лікарі та інший медичний персонал. Потрібно переглянути деякі показники якості діяльності ЛПЗ, наприклад, виконання плану ліжко-днів. Цей показник не стимулює надавачів послуг до раціонального використання ліжкового фонду (а значить коштів), покращення якості та ефективності лікування і як результат цього – скорочення середніх термінів лікування. Для того, щоб керівництво та колективи ЛПЗ були зацікавлені у покращенні якості та ефективності лікування, лікарняним закладам потрібно надати статус державних підприємства з єдиним бюджетом. Необхідно перейти до договірних відносин між надавачами медичних послуг і замовниками та між різними лікарняними закладами. Потрібно розробити чітку і прозору мотиваційну систему для медичних працівників, яка б передбачала не тільки моральну, а в першу чергу, матеріальну винагороду за покращення ЯМД. Для ефективного функціонування системи покращення якості, необхідно в мережу практики на всіх її рівнях запровадити систему стандартизації медичної допомоги. Необхідно розпочати навчальну та пропагандистку роботу серед медичних працівників.

Як видно з вищенаведеного частину умов для впровадження сучасної системи управління якістю необхідно розробити і прийняти на державному рівні, але частину завдань по впровадженню клінічного аудиту можна розпочати на регіональному рівні та на рівні ЛПЗ за наявною законодавчою базою:

- навчання медичного персоналу та керівників управління ЯМД на принципах стандартизації та аудиту;
- впровадити систему економічної мотивації на основі чинного законодавства;
- створення структури, відповідальної за процес постійного покращення ЯМД (внутрішній аудит) на рівні ЛПЗ.
- розроблення та впровадження тимчасових локальних протоколів лікування, заснованих на вже діючих стандартах.

Розробка методології та впровадження системи клінічного аудиту в медичних закладах заплановано стратегією розвитку Сумської області на період до 2015 року «Нова Сумщина-2015». Всі лікарні повинні мати комплексну програму вдосконалення якості, яка б у повній мірі забезпечувала участь медичних працівників у КА. В цей процес необхідно залучати також замовників медичних послуг. Всі лікарні повинні мати комплексну програму вдосконалення якості, яка б у повній мірі забезпечувала участь медичних працівників у КА.

Висновки. Розробка механізму впровадження клінічного аудиту в лікувальних закладах України є найактуальнішим завданням, яке буде сприяти покращенню якості медичної допомоги, професійному розвитку лікарів та медичного персоналу, та зростанню задоволеності споживачів медичними послугами.